

Landskap: Småland Upptecknare: Kristina Gärner
 Härad: Kinnared Berättare: Frans August Håkansson
 Socken: Ushult Berättarens yrke: Lantbrukare *Älsnik*
 Uppteckningsår: 1964 Född år 1876 i Sångarevåla, Ushult

Pojke blev bergtagen av trollen. s. 1.

Skogssnuvan. s. 2.

Näckens kor. s. 3.

Jättar. s. 4-5.

Förbund med den onde. s. 6.

Trollkunnig präst. s. 7.

Kloka. s. 8-10.

Ben från kyrkogården, - fiskelycka. s. 11.

Gångångare. s. 12-14.

Oxar sjönk i bottenlös sjö. s. 15.

Förebud vid dödsfall. s. 16-19.

De dödas julotta. s. 20.

Årsgång. s. 21.

Gloson. s. 21.

Tydoř av aska efter julnatten. s. 22.

Dymmelveckan. s. 23.

Botemedel mot utslag. s. 24.

Nässlör. s. 24.

Ej gå på besök före kyrktagning. s. 25.

Skriv endast på denna sida.

ACC. N:R M. 16331:1.

Bergtagen.

J Håkansson's farv henn blev
en pojke bergtagen av trollen
i tre dagar. En klok kvinna sade
att de skulle träffa honom en
söndagsmorgon under kyrktid, då
han var ute. Trollen hade med
alla medel försökt få honom
att äta. De hade till och med
stuckit socker på läpparna på
honom, men han hade vägrat.
Därför hade han inte kommit
till i trollens våld, utan man
kunde rädda honom.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16331:2.

Skogssnubben.

På vägen mot Ryd, där en
man vallade kreaturen, såg
skogssnubben och gungade i en
ljörle. Hon hade ihålig rygg.

2
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16331:3.

Näckens kor:

Ute vid Håkanssons fars
hage var en göl. En torpare,
som bodde där, brukade se
näckens kor gå på bete där.
De var broliga och större än
andra kor.

3
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16331:4.

4
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Jättekvinnan Hartegripssa.

Det bodde en jättekvinna vid
Hörslycke. Hon hette Hartegripssa
och var så stor att hon trätta-
de sitt barn mellan Mörrumsån
och en sjö. Med ena handen
tog hon vatten från sjön, med
den andra från ån. Platsen
där hon satte heter Löjehåget.

ACC. N:R M. 16331:5.

5
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Jätten Klasagubbe vid Klasa-
hall kom ihland upp ur en
stort hål i sjön Mien. Han hade
röd mössa. Mien har en eld
under sig, för den sjön lyser så
underligt.

ACC. N:R M. 16331:6.

6
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Förskund med den oride:

Det var en bonde, som bodde
på Bergön och var mycket fattig.
Han önskade endast att bli rike.

En dag gick han och stöjde, när
ett fruktimmer kom fram och
sade att han skulle få vad han
önskade om han fick ta ho-
nom sedan.

Han förstod att det var far,
som var förklädd, och gick med
på hans villkor. Sedan blev
han så rike att han köpte
två gårdar, och han kunde all-
tid låna ut pengar.

Men bonden fick en våld-
sam död.

En dräng, som ville
skjuta prästen dengkvist, stod
och lurade på honom på sitt
stugtal med bössan i hand,
när prästen for förbi på väg
till Ryd.

Prästen upptäckte honom
och trollade så att drängen inte
kunde röra sig ur fläcken.
Han måste stå på talset tills
prästen kom tillbaka. Då blev
han fri. Prästerna kunde
många trollkonster för i tiden.

En flicka i Ustnutt hade blivit ormbiten. Hon gick till en klotek gubbe för att få bot. Gubben tog på benet, där svullnaden var, läste en trollformel, och efter hand som han tog på svullnaden, försvann den.

Han frågade om hon ville se ormen. Men hon fick inte slå ihjäl den, för det var ingen vanlig orm. Så kallade gubben fram ormen, som ringlade och lade sig vid gubbens fötter.

ACC. N:R M. 16331:9.

9
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

En bonde hade tre söner. De
tyckte att gårdens häst fick
för lite foder. Bonden visste
att han gav hästen tillräckligt
och förstod att någon tog bort
en del av fodret. Han gick
till en lokal gubbe, som sade
att den, som tagit av fodret
skulle mista ena ögat. Snart
miste en av sönerna ena
ögat.

ACC. N:R M. 16331:10.

10.
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

En bonde hade fått sjukdom
på sina kreatur. Han gick till
klockan Anna i Västra Torsås och
frågade vem, som förorsakade
sjukdomen. Klockan Anna svara-
de att den, som orsakade sjuk-
domen, skulle mista sitt liv.
Det var bara att vänta och se.
Efter en tid miste bonden allt
sitt liv. Han var själv orsaken.

ACC. N:R M.16331: //

11
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

En man vid Mien, tog en
ben från kyrkogården för att få
god fiskelycke. Men det blev
ingen ro i stugan förvån han
lagt till balca benet i graven.

På Sarabadee spöskade det.
Det kom sig därav att en man
made döa och skulle begravas.
Han bodde långt från kyrko-
gårdens och kistan måste bäras
ända dit.

Följet hade mycket förring och
mycket brännvin med sig, och
stannade många gånger för
att ta sig en sup. När de kom
till Sarabadee, var de så busiga,
att de bestöt att begrava man-
nen där. Men mannen kom
inte i riktig jord och fick afd-
rig to i sin grav, utan går
igen på Sarabadee.

ACC. N:R M. 16331:13.

13
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

En man hade blivit mördad på en väg söder om Ushult. Alla, som kom förbi den platsen, måste offra något för att komma helskinnad därifrån, ty mannen gick igen och afredade folk. Man offrade då en pinnel, så till slut var där en hög, stor som ett litet berg.

ACC. N:R M. 16331: 15.

15
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

En gång skulle en sonde
köra ett lass foder på isen
över sjön Mien. Isen brast
och oxarna sjönk. Mien är en
underlig sjö, för den är bottenlös.
Oxarna gick på underjordiska
gångar ända till havet, där
kom de upp igen med lastet.

Förebud vid dödsfall:

När Hålcasson var liten,
"hörde" han en gång psalm-
sång från grannens, som låg
alltför långt borta för att det
skulle kunna höras. Hans mor
frågade vilken psalm det var.
Han visste det. Strax därpå dog
en sara i granngården.

En kväll, när Hålcasson vati-
nade hästen, "hörde" han begrav-
ningspsalmer sjungas hos gran-
nen. Grannen dog strax där-
efter.

ACC. N:R M. 16331:17.

17

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Förelund vis dödsfall:

A'skan hade slagit ihjäl en
kärning och mannen skulle
beställa kistan hos snickaren.

Håkanesson sade till mannen
att han måste ta med bräder,
för snickaren hade inga. Så
brukade det inte vara, men
Håkanesson hade "setu" bordet
ge snickaren bräder, och snickar-
en göra kistan. Han fick rätt.

ACC. N:R M. 16331:18.

Förklund vid dödsfall:

När Håkanssonns fru var i
julettan och Håkansson var
hemma, fick han se ett tätt
ljus utanför förstret. Han
såg på det fem minuter, sedan
slöcknade det. Då visste han
att en av dem skulle dö
det året. Det blev hustrun,
och det är Hugo år sedan.

18
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16331:19.

19
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Förelbud vid dödsfall:

Hälcansson tyckte en gång
att han mötte en tågtåg på
vägen, och måste flyta sig ut
i diket för att släppa för-
bi det. Där var en släde, som
quisslade och resten var vagnar.

Personerna var skuggbilder, och
han såg precis hur de såg.

Den begravningen kom han själv
på. Allt var som han såg det:

En quisslande släde, resten vag-
nar, vägen var samma, personer
na såg som han såg dem.

ACC. N:R M. 16331:20.

20
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

De dödas pilotta:

Valt mästaren vid Ushult
kyrka såg på pilottens giss i
kyrkan. Han trodde att han för-
sovit sig och skyndade dit. Men
när han kom till kyrkan och
öppnade dörren, såg han att
det inte var den vanliga pil-
ottan, utan de döda, som höll
gudstjänst. Han kände igen
sina avlidna släktingar bland
de andra.

ACC. N:R M. 16331:21.

21

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Årsgång:

Julnatten gick man årsgång.
Man beikade genom en myckel-
hället på kyrkan, då kunde man
se vem som skulle dö, och
vad, som skulle hända det
kommande året.

Den natten var glöson ute.
Träffade man den, blev det
olycka hela året.

ACC. N:R M. 16331:22.

22

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

På julnatten var spökena ute.
Då skulle man ha ljus i
stugan hela natten. Sedan
samlade man ihop askan från
den natten och siktade ut den
över spiselhällen. Då bildades
fototeg i askan. Pelade de
utåt skulle någon dö det året,
pelade de inåt, fick alla leva.

I Dymmelveckan fick man
inte ge bort någon traktering.

Astonsdag måste man hålla
sig inne, ty då för alla läringar
till Blåculla, för att träffa fan.
Den sköt man efter med gevär.

Skärtorsdag skulle man vara
tidigt ute och läsa snör.
Man lämnade vid grannens kor,
då fick man allt snör för
hela året, som grannen skulle
haft. Grannen fick ingenting.

Botemedel mot utslag:

Om man hade utslag, skulle man lägga en hög av krot på en trästav, tagen ur en laggkärl, därefter läsa en ramsa, och tända eld på krotet över utslaget. Då försvann det.

En annat botemedel mot utslag var att stryka med nässlor, vrena genom en gärdesgård. På vintern använde man torrlade nässlor.

ACC. N:R M. 16331:25.

25
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Efter barnslövd fick modern
inte gå på besök innan hon
blivit kyrkostegen. Ty om hon
tog i posten och annat öm-
tåligt gick det stunder, då hon
var borta.